

39^{a, b}) A' NYELVRONTÓK.

Philologiai Értekezés.

1815.

Ellensége a Philos. Dr. Beregházi Úr munkájá-
nak: Diss. Phil. de form. ac deriv. vocum in l. Magyar
Pestini, 1815.

Barbasus, hunc ego sum, quia non me intelligit.
OVID.

Philos. Dr. Föstiingy, Főv. Beregházi Táblabíró, és
előtte V. Páczon Theológiát tanította Prof. B. N. P. Úr
azon írásván, mellyen nyomtatáson megnevezé, a'
magyar nyelv rontóira fejezete lap, s ezek ellen és ellen-
nem, his sokkal mással együtt Prof. Úr is a' Nyelvro-
ntók az az a' Neologusok fejének név, világra haragya bel-
Előzadom a' küldést, mellyre itt ingeret tettem; egy-
ily tekintetű Tudósnak semmelye érdemi hogy vele
szembe szálljak; a' nyelv ügye az hírvámnya is.
En magamat csakhatalamnak nem tartom, s az a'
ki dolgozásában ön maga lel igen is gyakran hibáz,
nem veheti balul másoknál, ha azokban olyanok
ok is találhatók. Sőt én szíves közfömmel tartozom
Prof. Úrnak, hogy veszélyben látván általam nyelvűn,
les, sokot kedveseivől erántam felekedni alara,
Semek videlmis egy engem tisztelő bizodalommal e'
lebe sévén azon tartalélnak, hogy magamat általa ta-
lan meg bántva fogom értem. A' perleim is van,
nak dráziái, s azon villongás, mellyre a' magá-
es ellenkerője becsülő ember a' jó ügy sere-
tete miatt lép, nincs ok járulniuk.

B. Úr nem itt adja elvő jelét mezzere hitej edett tu-
dományainak; megismerte azokat a hazg, megismerte a
külöld is, s igen bőven bizonyítja Nemes nyelven
is Értekezése a magyar nyelv hovatartozása felől a
szelvényekkel (Lipczen, 1796. H.). De engedje az
endemes dő ki mondanom, hogy magyarul ugyan ezen
úgy nem tud, a hogy a Kései nyelvet, a memyire
azokat egy szorgalmas Tanulóok tudhatja, kibetó-
leg sudm fogja. Tízán ezen uszó munkájában
is, valamin magyfalva említett Értekezésében s
nemes nyelven is Grammatikájában

az a borlást isette, a melly et a Casurálizsát
szelvények isem, hül, belé ártván magolaa a mem-tay
nüle s nem gyakorlati mesterségbe, remekmivel ben-
lyett kontár munkálatok létkisemlé. Merz, elhívix
magas abban, hogy magyarul a tudós fejfüi is ad,
- úgy sud, a hogy azok tudhatnak, a hiker man
gyak emle ráfala, ex a hül a magyar tejjel man
gyak hangokat gyírtak-be, - nem vélték szükse-
gesnek meg sebineni, mis evin álnak legyen má-
sol a nyelv körül; s elmondjuk, mivel a hely
livánja, sarsalék nélkül, s nem gondolván vele hogy
fébre-érezhetünk, hogy hie elsőrendű nyelvűd
sainknak mevit a Baroti Szabó Davide s
a Pajayé, - a legkomolybb állításjai szerint,
hogy ezek erans tett kérdéshódjában nem lappang
kevély gonosz hódás - nem sebb soha mins 1815.
Aprílnel 1 Babilan süntek-fel clotte.

Ex a pihetetlenek-látásó fonálrag, ha a nagy
tiszteletű fejfüi elmijerd jámbor külvörögé-
menyeged valálhaa is, amál menthetelenek
már sepről, merz Pesten lakván már hie exp-
olea, s most amál a sudós is minden elö

Íróinkak öszelöttetében álló polgársáruknak
szobájiban, a ki a Kazai Szűlföldi Judovirafol-
Ujvágleveleis inja, s egy avatálnál elvén ezrel is
a nyelvés állapovan értő Helmezzivel, ha kerfett
volna felszilatogofisajt, az elégvegig kaphatott volna
s ne említettém e hogy Barabás Professor korábu
a Collegium' Dibliothecájár, melly sül Prof.
Kombachij János úrnak örök halás end emle gend,
jai álnak magyar könyvekben igen szépen meggat,
dagodott, ezen úg illetet volna harknálnia, minz
midon nemes nyelven is Értekezéshez léssülvén,
pild. a Meninski Lexiconas forgará-vegig? ne
e az, hogy a Péchényi s Janhorich' Diblio-
thekájik s nyelvünetel elvő Judova Horvát
Jótván, ha el akadáfaiban s kérvégeiben sege,
des hie volna, meg fogtál volna men sheam sol
borlái aisol, melly eklet ezen irava elleve van?

Sül e tanülm-nem-alapason, melly közönseges
hibája a mi Curiaainknak, sül azem hogy Prof.
B. Úr is az lártak sekket együtt himni, hogy
Íróinkak, s eket közzé leg inkább azok, a kik egyik
felekezésünkhöz nem tartoznak, nem elviselele, ha
nem hárara valamely nyelvünkhöz, ex hogy ezek
a mi sevánek, nem azes sefik, hogy a sül is
mivelcslen nyelv bővüljön, sivevüljön, sáepüljön,
hanem vagy azes merz nem tudnak, vagy hogy új-
jal mutagassal mutattayanak, hogy eme ezrel
- a Prof. B. Úr' kamsalan megsevedései on-
nan vesül keredesek, hogy a sudós fejfüi is az
USTUS lött haje seider is fős, s valamin ezrel egy-
gek, az valraban mind jónak, valami ettől eltan-

domi mer, az mind rosszal, mind veszemel liálja.
Megvalljuk, hogy ez nekünk egy oly fejfűsöt mint
a mi szögels Ellenkerünk, épen oly varaslan, mint
a melly sermészerevnek teljűk midon így a sanin,
lastan közember köll. Igen is. a Szólas a Nyelo
dolgában tette egbe vehetetlen telintettel a basa
lommal bír; a Nyelo tudomány nem Mathézia
mellyben a figura'nak ön-magokas be kell rekesz
seni el, nem Philozofia, melly a kategóriai Parancs
csoknak sagisthasatlan Engedelmsfűdés livin.

De az kelle e' nekünk várnunk, hogy egy andor is tu
dományai miatt nagynak telintett Philologues
az eles is tájafág nyelvéis azon-eggynek nére a
könyvek nyelvével, a azon eggynek amammak szo
táfas az szével? Az e, hogy Prof. Ur, épen
egy mine a tudatlanok mindig szoktak, Horát
nak skavit: — si voler usus, quem pene
arbitrium esse jus norma loquendi — úgy hozzá

fel ellenünk, mintha Horátban épen másfél vere,
nél egebes, soha nem olvastott volna, a mintha
nem tudna, hogy az a Horát, a livel Prof. Ur
a Szólas imádása, a Szólas imádójival, az
újnak háborúasójival, gyűlötojivel, miként kürd,
hogy az a Horát a Roma nyelvéis, melly az ő idej
ben a nagy sok nyelvrontásait által mar classicai
szépség nyelvére vere vol, ^{rontotta} ^{épiszesse?} mine, hogy? Az kelle
e' várnunk, hogy a Nyelo Philozophusra, a ki tud
harja, hogy egyedül a ki hola népek nyelvi nem szent
vednek valózása, de az élők meg a köznép rajában je
maradhatnak azok a mil voltak, az Szólas Parancs
árcha szavaival kiferesze hogy nyelvinél negyvenhárom

este. oia — mer amyi az ideje hogy Baróczy is Bes-
 senyi György, a Nyelvenek e' Reverencia impulsió adta
 — magára kedvesebb fine vett, is hogy apokor har-
 hoz rathasa a' hih nyelvenek, mivelise, traktongatasa, szi-
 pise is bovisse als al halhatatlan endemket tetth
 oia is az o' igyekeseikes azon nyavalyajok' mevelhel
 is igyekeseikkel, a' hih hivatalanul is kieszulerlenul
 allottak munkara is nem emliose' hanem teljes fele-
 dese endemlenek, eggyuvt' keverje. Taloban ha Prof.
 Ur az a' mis mi, a' Purisara' alal gyulott, is a'
 nyelvenek lovislere elmulharatlanul stulfiges nyelo-
 rontas, sedelmere a' Dayka, Eleriben is a' Baro-
 cziaban, emek VIII. Kotete, amamnak, devei elott mon-
 dottunk, avagy csak azert akarta volna megolvasni,
 hogy Neologusainak — az Audaculusoknak (az
 Pedrheye, meg orafolharva, is igy vanisajainak robb
 selinctes is eroseges adhazon; de a' mellyes a' Pu-
 rissal onomest elhalgarnak, mert apokor felelmi
 nince olly homyü, min az mutogatni hogy a' Neolo-
 gusok nem igy besellnek min a' Apokor hivasa:
 igy megmenté vula magas azon kedveslen törtentöl,
 hogy a' masokra lovellett nyitak om-magara a' lovely
 lole viskapatogjanak, is nem vadolhatna magas,
 hogy alapsalon es sem a' Magyar, sem az Egyetemi
 Grammatikával meg nem eggyeserheto, is a' nyelvi
 Idealjat es a' regi is újabb Clavicusoknak örök
 remeljikis nem ismermi laerko' allitajavival maso-
 kas rovsz' utra evabis, is apokor, a' hih nem esok
 meg termi, de az ellenkezo' olol felol' hallani is nem
 akarnak, meg maha evabbalka' teve'.

Mi e' pernek meg onvendunk, nem hogy megsa'
 madrasajunk miatt a' Givisen siozseli sora meho-

telnék; ha ninesen igaza, úgy nem egyedül maga,
a' dolog mellyre a' szer foly, hanem mi megtama-
dottak, küzdésre-ingerlettel is győzmi fogunk; ha igaza
van, úgy ha mi vesztünk is, nyermi fog a' dolog, a'
köz ügy, mellyre a' szelb-érzés ember nem csak
veszténi, de veszténi is lehet. De legyen szabad el-
mondanunk, a' mi Olvasóink előtt látlomban titok ma-
radna: Egy bizonyos rész a' Prof. B. Úr, ismeretly
jambor ágával visszaélt; túrbe munkára gyúlafotta
ellenünk, hogy elmondja a' mit ellenünk talán ma-
sol fellett mondhat, és ha veszténi talál, B. Úr ve-
szítsen, és nem ol; a' hogy az előtt espendővel re-
gyan az a' részt, egyes-értre egymással vesztel, Jézus
pém Jarmegyei Emléki Somogyi János, Úrral
össetört meg mozhos Mondolójának —

(Dicsőhalom az az Duda; 1813 J-irásában is
szelly elosztásában. A' mit itten mondunk, gyas-
nunal, elleferdésnek fog mind az ol által tartat-
tatni, a' his nem tudhatjuk mi történt; de mi tud-
juk mit mondunk, és a' történeseket némelly mond-
meghíméléséből halgathat-ol. A' hi orozva tett d-
fisekre gyilkolásokra veszténi, érozési memyire bi-
zil ügyébe és erejébe, és mit tart illőnek magához.

Örjöttük volna hogy Prof. B. Úr a' maga vad-
jait ellenünk osztotta volna rekeffele, a' helyett
hogy most egy selesen verjedett tengeren undun-
tyál, hol legerink lögyül hi-siholhason. Így
magunknak kell a' kedvesen munkás temünk
és veske állásafais a' magok helyeiken oráfoljuk
meg, egészen elhalgattván azon bostáplás, mellyek
némelly el nem készült Neologusok által, hi-

les társainknak épen nem ismerünk, valamit ejtve.
Nem az a' mi Orilunk hogy veszténi és hirtünk
vél elmondjuk; a' nem-iffü J-ó azért nem vette
úgy mint a' kérdő stótt; hanem hogy harsnaly-
junk, és e' végre az Aphorizmi előadás képen
Olvasóink ~~elibe verjék a' Nyelvet~~ ittét
egész gondolatgyűjteményt.

etc. etc.